

Versiune anonimată

Traducere

C-339/20 - 1

Cauza C-339/20

Cerere de decizie preliminară

Data depunerii:

24 iulie 2020

Instanța de trimitere:

Cour de cassation (Franța)

Data deciziei de trimitere:

1 aprilie 2020

Recurent:

VD

Intimat:

Procureur général près la Cour de cassation

[*omissis*]

REPUBLICA FRANCEZĂ

[*omissis*]

HOTĂRÂREA COUR DE CASSATION, CHAMBRE CRIMINELLE [CURTEA DE CASAȚIE, CAMERA PENALĂ],

DIN 1 APRILIE 2020

VD a formulat recurs împotriva Hotărârii nr. 10 a chambre de l'instruction de la cour d'appel de Paris, 2e section [camera de instrucție a Curții de Apel din Paris, secția a 2-a], din 20 decembrie 2018, care, în cadrul urmăririi penale desfășurate împotriva sa pentru săvârșirea infracțiunilor de utilizare abuzivă a informațiilor privilegiate și de spălare a banilor, s-a pronunțat cu privire la cererea sa de anulare a unor acte de procedură.

[omissis] **[OR 2]** [omissis] [elemente de procedură]

Situația de fapt și procedura

- 1 [omissis] [formula introductivă]
- 2 Prin rechizitoriul din 22 mai 2014, s-a dispus începerea urmăririi penale privind faptele calificate drept utilizare abuzivă a informațiilor privilegiate și tănuire.
- 3 Această instrucție penală a fost extinsă, printr-un prim rechizitoriu suplimentar din 14 noiembrie 2014, pentru calificările drept utilizare abuzivă a informațiilor privilegiate și complicitate, precum și tănuire a acestor infracțiuni. În urma unei avertizări efectuate la 23 și la 25 septembrie 2015 de către secrétaire général de l’Autorité des marchés financiers [secretarul general al Autorității Piețelor Financiare] (AMF), însoțită de comunicarea unor înscrisuri provenite în urma unei investigații efectuate de această autoritate publică independentă, care include, printre altele, date cu caracter personal referitoare la utilizarea liniilor telefonice, instrucția penală a fost extinsă prin trei rechizitorii suplimentare din 29 septembrie și 22 decembrie 2015, și ulterior din 23 noiembrie 2016, la titlurile CGG, Airgas și Air Liquide sau orice alt instrument financiar conex, pentru aceleași calificări și cele de complicitate, corupție și spălare a produsului infracțiunii.
- 4 Ulterior, la 22 decembrie 2015, a fost dispusă disjungerea pentru faptele referitoare la titlurile CGG și Airgas și, în continuare, la 20 aprilie 2017, doar pentru titlurile CGG.
- 5 Trimis în judecată la 10 martie 2017 pentru fapte referitoare la aceste capete de cerere privind infracțiunile de utilizare abuzivă a informațiilor privilegiate și de spălare a banilor, VD a prezentat, la 5 septembrie 2017, o cerere de declarare a nulității și, la 19 octombrie 2018, a depus două memorii în anularea unor acte de procedură.

Cu privire la primul motiv

- 6 [omissis]
- 7 [omissis]
- 8 [omissis]
- 9 [omissis] [Motiv întemeiat pe neconstituționalitatea articolului L.465-1 din code monétaire et financier [Codul monetar și financiar], declarat fără obiect de Cour de cassation (Curtea de Casație)]

Cu privire la al doilea și la al treilea motiv

[*omissis*]

10 [*omissis*]

11 [*omissis*]

[*omissis*] **[OR 4]** [*omissis*]

12 [*omissis*]

13 [*omissis*]

[*omissis*]

14 [*omissis*]

15 [*omissis*] **[OR 5]** [*omissis*] [*Motive întemeiate pe încălcarea articolului 6 paragraful 1 din Convenția europeană a drepturilor omului, a unor dispoziții naționale, pe nemotivare și pe lipsa unui temei juridic, privind lipsa de la dosar a unor înscrisuri ale instrucției penale inițiale, respinse de Cour de cassation*]

Cu privire la al patrulea motiv

Enunțarea motivului

16 Motivul este întemeiat pe încălcarea articolului 6 paragraful 1 și a articolului 8 din Convenția europeană a drepturilor omului, a articolelor 7, 8, 11 și 52 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, a articolului 15 alineatul (1) din Directiva 2002/58/CE din 12 iulie 2002, a articolelor L. 621-10 din Codul monetar și financiar, a articolelor L. 14-1 și R. 10-13 1 din code des postes et communications électroniques [Codul poștelor și comunicațiilor electronice], a articolului 112-4 din code pénal [Codul penal], a articolelor preliminare 591 și 593 din același cod, pe nemotivare și pe lipsa unui temei juridic.

17 Prin acesta se critică hotărârea atacată în măsura în care a declarat cererea introductivă nefondată și a stabilit lipsa necesității de a se anula un înscris sau un act de procedură, cu toate că:

„1° în primul rând, întrucât neconformitatea cu dreptul Uniunii a unei dispoziții legale aplicabile litigiului a fost decisă de Curtea de Justiție a Uniunii Europene, instanța națională trebuie să se pronunțe în conformitate cu decizia prin care se declară această neconformitate; considerând că «dispozițiile articolului L. 621-10 nu sunt contrare articolului 15 alineatul (1) din Directiva 2002/58/CE din 12 iulie 2002 privind prelucrarea datelor personale și protejarea confidențialității în sectorul comunicațiilor publice» atunci când aceasta trebuia să aplice decizia de declarare a neconformității cu dreptul Uniunii a articolului L. 621-10 din Codul

monetar și financiar, cour d'appel [Curtea de Apel] a încălcat textele menționate mai sus;

2°/ în al doilea rând, în orice caz, orice ordin sau hotărâre trebuie să cuprindă motivele de natură să justifice decizia sa, insuficiența motivării echivalează cu o nemotivare; întemeindu-se, pentru a respinge cererea de declarare a nulității formulată de VD, pe o hotărâre a CJUE din 2 octombrie 2018, fără a declara în ce măsură jurisprudența citată și reținută de aceasta excludea aplicarea în speță a deciziei prin care se declară neconformitatea cu dreptul Uniunii a articolului L. 621-10 din Codul monetar și financiar, instanțele de fond nu au respectat sensul și domeniul de aplicare al textelor menționate mai sus.”

Răspunsul Curții

- 18 Pentru a respinge excepția de neconformitate cu dreptul Uniunii a articolului L. 621-10 din Codul monetar și financiar și a articolului L. 34-1 din Codul poștelor și comunicațiilor electronice în raport cu cerințele Directivei 2002/58/CE din 12 iulie 2002, interpretată în lumina jurisprudenței CJUE, judecătorii, după **[OR 6]** ce au amintit împrejurările în care au fost colectate datele cu caracter personal care îl privesc în special pe VD, arată că articolul L. 621-10 din Codul monetar și financiar, care acordă agenților unei autorități administrative, abilitați și supuși respectării secretului profesional, atribuția de a obține comunicarea datelor de conectare, nu este contrar articolului 15 alineatul (1) din directiva citată anterior.
- 19 Aceștia rețin că situația este aceeași în ceea ce privește dispozițiile articolului L. 34-1 din Codul poștelor și comunicațiilor electronice, ca urmare a limitărilor aduse prin articolul R. 10-3 I, atât în ceea ce privește datele care trebuie păstrate de operatori, cât și durata păstrării acestora.
- 20 Ei subliniază că articolul 23 alineatul (1) litera (h) din Regulamentul (UE) nr. 596/2014 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 aprilie 2014 privind abuzul de piață permite autorităților competente să solicite, în măsura în care dreptul intern permite acest lucru, înregistrări existente ale datelor de transfer deținute de operatorii de telecomunicații, dacă există bănuieli rezonabile privind o infracțiune și dacă aceste înregistrări ar putea fi concludente pentru investigarea unei încălcări a articolului 14 litera (a) sau (b), privind interzicerea participării sau a încercării de participare la practici de utilizare abuzivă a informațiilor privilegiate sau a recomandării ca o altă persoană să participe la practici de utilizare abuzivă a informațiilor privilegiate sau să convingă o altă persoană să participe la utilizarea abuzivă a informațiilor privilegiate, sau a articolului 15 referitor la interzicerea manipulării pieței.
- 21 Instanțele deduc de aici că nu poate rezulta nicio nulitate din aplicarea unor dispoziții conforme cu un regulament european, act juridic european, cu aplicabilitate generală, obligatoriu în toate dispozițiile sale și direct aplicabil în ordinea juridică a statelor membre tuturor subiectelor de drept.

- 22 Pentru a solicita casarea hotărârii atacate, recurentul susține, în esență, că datele au fost colectate în temeiul textelor citate anterior care stabilesc o păstrare generalizată și nediferențiată a datelor, cu încălcarea Directivei 2002/58/CE citate anterior, astfel cum a fost interpretată de CJUE, și că dispozițiile articolului L. 621-10 din Codul monetar și financiar în versiunea rezultată din legea din 26 iulie 2013 nu stabilesc nicio limită pentru dreptul persoanelor care conduc investigația din partea AMF de a solicita comunicarea datelor păstrate.
- 23 Cu privire la acest aspect, avocatul general concluzionează că este necesar să se adreseze CJUE două întrebări, prima referitoare la convenționalitatea condițiilor de păstrare a datelor cu caracter personal de conectare prin operatori privați, cea de a doua referitoare la condițiile privind accesul lor din partea AMF, instituit prin articolul L. 621-10 citat anterior, în versiunea aplicabilă la acea dată, ținând seama de dispozițiile Regulamentului (UE) nr. 596/2014 din 16 aprilie [OR 7] 2014 privind abuzul de piață și de obligațiile care decurg de aici pentru statele membre, regulament care a abrogat Directiva 2003/6/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 28 ianuarie 2003 privind utilizările abuzive ale informațiilor confidentiale și manipulările pieței.
- 24 În replică, potrivit recurentului, nu este necesar să se sesizeze CJUE cu o întrebare preliminară, din moment ce această instanță s-a pronunțat deja în mod clar cu privire la sensul Directivei 2002/58/CE din 12 iulie 2002.
- 25 Examinarea motivului face necesară distincția între modalitățile de acces la datele de conectare și cele referitoare la păstrarea acestora.

Cu privire la accesul la datele de conectare

- 26 În Hotărârea Tele 2 Sverige din 21 decembrie 2016 (cauzele conexate C-203/15 și C-698/15), Curtea de Justiție a Uniunii Europene a declarat că articolul 15 alineatul (1) din Directiva 2002/58, citit în lumina articolelor 7, 8 și 11, precum și a articolului 52 alineatul (1) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, trebuie interpretat în sensul că „se opune unei reglementări naționale care guvernează protecția și securitatea datelor de transfer și a datelor de localizare (...), fără a limita acest acces, în cadrul combaterii infracționalității, numai la combaterea infracționalității grave, fără a supune respectivul acces unui control prealabil din partea unei instanțe sau a unei autorități administrative independente și fără a impune ca datele în cauză să fie păstrate pe teritoriul Uniunii” (punctul 125).
- 27 La rândul său, Conseil constitutionnel [Consiliul Constituțional], prin decizia din 21 iulie 2017, a declarat neconstituțional primul paragraf al articolului L. 621-10 din Codul monetar și financiar pentru motivul că procedura de acces efectuată de AMF, astfel cum exista la data faptelor, nu era conformă cu dreptul la respectarea vieții private, protejată de articolul 2 din Declarația drepturilor omului și cetățeanului. Cu toate acestea, considerând că abrogarea imediată a dispozițiilor contestate ar avea consecințe vădit excesive, Conseil constitutionnel a amânat

această abrogare până la 31 decembrie 2018. Acționând în conformitate cu această declarație de neconstituționalitate, legiuitorul, prin Legea nr. 2018-898 din 23 octombrie 2018, a introdus un nou articol L. 621-10-2 prin care a instituit eliberarea unei autorizații prealabile de către o altă autoritate administrativă independentă numită „controlor al cererilor de acces”, cu privire la orice acces la datele de conectare al persoanelor care conduc investigația din partea AMF;

- 28 Ținând seama de amânarea în timp a efectelor deciziei Conseil constitutionnel, este necesar să se considere că din neconstituționalitatea dispozițiilor legislative aplicabile la data faptelor nu se poate deduce nulitatea. În schimb, deși, potrivit articolului L. 621-1 din Codul **[OR 8]** monetar și financiar, atât în versiunea aplicabilă la data actelor în litigiu, cât și în versiunea actuală, AMF este „o autoritate publică independentă”, posibilitatea oferită investigatorilor săi de a obține date de conectare fără controlul prealabil exercitat de o instanță sau de o altă autoritate administrativă independentă nu era conform cerințelor prevăzute la articolele 7, 8 și 11 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, astfel cum au fost interpretate de CJUE.
- 29 Singura problemă care se ridică privește posibilitatea de a amâna în timp consecințele neconformității cu dreptul Uniunii a articolului L. 621-10 din Codul monetar și financiar.

Cu privire la păstrarea datelor de conectare

- 30 În Hotărârea Tele 2 Sverige din 21 decembrie 2016 (cauzele conexe C-203/15 și C-698/15), Curtea de Justiție a Uniunii Europene a declarat că articolul 15 alineatul (1) din Directiva 2002/58, citit în lumina articolelor 7, 8 și 11, precum și a articolului 52 alineatul (1) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, trebuie interpretat în sensul că *„se opune unei reglementări naționale care prevede, în scopul combaterii infracționalității, o păstrare generalizată și nediferențiată a ansamblului datelor de transfer și al datelor de localizare ale tuturor abonaților și utilizatorilor înregistrați în ceea ce privește toate mijloacele de comunicare electronică”* (punctul 112).
- 31 În speță, accesul la datele păstrate a fost pus în aplicare de AMF, care avea bănuiele în legătură cu utilizări abuzive ale informațiilor privilegiate și abuzuri de piață susceptibile de mai multe calificări penale grave și avea nevoie, pentru eficacitatea investigației sale, să coroboreze diferite date păstrate într-un anumit interval de timp, permițând actualizarea informațiilor privilegiate între mai mulți interlocutori, care au evidențiat existența unor practici ilicite în materie.
- 32 Aceste investigații efectuate de AMF îndeplinesc obligațiile impuse statelor prin Directiva 2003/6/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 28 ianuarie 2003 privind utilizările abuzive ale informațiilor confidențiale și manipulările pieței (abuzul de piață) care le impun să desemneze o autoritate administrativă unică, ale cărei atribuții, definite la articolul 12 alineatul (2) litera (d), includ dreptul de a cere „înregistrările telefonice și schimburile de date existente”.

- 33 Regulamentul (UE) nr. 596/2014 din 16 aprilie 2014 privind abuzul de piață, care a înlocuit directiva citată anterior începând de la data de 3 iulie 2016, consacră, astfel cum prevede obiectul său definit la articolul 1, existența „un[ui] cadru comun de reglementare a utilizării abuzive a informațiilor privilegiate, a divulgării neautorizate a informațiilor privilegiate și a manipulării pieței (...), precum și **[OR 9]** măsuri pentru prevenirea abuzului de piață pentru a asigura integritatea piețelor financiare în Uniune și pentru a consolida protecția și încrederea investitorilor în aceste piețe”.
- 34 Regulamentul menționat prevede, la articolul 23 alineatul (2) literele (g) și (h), că autoritatea competentă poate să solicite înregistrări existente ale convorbirilor telefonice, ale comunicațiilor electronice și ale datelor de transfer deținute de societățile de investiții, instituțiile de creditare sau instituții financiare.
- 35 De asemenea, aceasta poate să solicite, în măsura în care dreptul intern permite acest lucru, înregistrări existente ale datelor de transfer deținute de operatorii de telecomunicații, dacă există bănuieli rezonabile privind o infracțiune și dacă aceste înregistrări ar putea fi concludente pentru investigarea unei încălcări a articolului 14 litera (a) sau (b), privind utilizarea abuzivă și divulgarea neautorizată a informațiilor privilegiate, sau a articolului 15 privind manipularea pieței.
- 36 Acest text subliniază de asemenea [considerentul (65)] că datele de conectare respective reprezintă probe cruciale, uneori chiar singurele probe, care ajută la detectarea și dovedirea utilizării abuzive a informațiilor privilegiate și a manipulărilor pieței, din moment ce permit să se stabilească identitatea unei persoane responsabile de diseminarea informațiilor false sau înșelătoare sau să se demonstreze că anumite persoane s-au aflat în contact la un anumit moment sau că există o relație între două sau mai multe persoane.
- 37 Arătând că exercitarea unor asemenea competențe poate presupune interferențe cu dreptul la respectarea vieții private și de familie, a domiciliului și a secretului comunicațiilor, acesta impune statelor membre să instituie mijloace adecvate și eficiente de protecție împotriva oricărui abuz, limitând atribuțiile respective doar la cazurile în care acest lucru este necesar pentru investigarea corespunzătoare a cazurilor grave, când nu există mijloace echivalente pentru obținerea eficientă a aceluiași rezultat, de unde rezultă că unele dintre abuzurile de piață vizate de acest text trebuie considerate încălcări grave [considerentul (66)].
- 38 În speță, informațiile privilegiate de natură să caracterizeze elementul material al practicilor ilicite în materie de piață erau, în esență, orale și secrete.
- 39 Se ridică, așadar, problema modului în care trebuie să se concilieze articolul 15 alineatul (1) din Directiva 2002/58, interpretat în lumina articolelor 7, 8 și 11 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, cu cerințele impuse de dispozițiile citate anterior ale Directivei 2003/6 și ale Regulamentului 596/2014. **[OR 10]**

- 40 Pentru a răspunde la o asemenea întrebare, jurisprudența existentă nu pare să furnizeze lămuririle necesare în acest cadru juridic și factual inedit, astfel încât nu este posibil să se afirme că aplicarea corectă a dreptului Uniunii nu ar lăsa loc niciunei îndoieli rezonabile. În consecință, este necesar să se adreseze întrebări Curții de Justiție.
- 41 În cazul în care răspunsul Curții de Justiție ar fi de așa natură încât ar determina Cour de cassation să considere că legislația franceză privind păstrarea datelor de conectare nu este conformă cu dreptul Uniunii, este oportun să se ridice problema dacă efectele acestei legislații ar putea fi menținute provizoriu pentru a evita insecuritatea juridică și pentru a permite ca datele colectate și păstrate anterior să fie utilizate într-unul dintre scopurile urmărite de această legislație.
- 42 De asemenea, trebuie să se adreseze Curții de Justiție a Uniunii Europene următoarele întrebări preliminare menționate în dispozitiv.

PENTRU ACESTE MOTIVE, Curtea:

[omissis] [*respingerea celui de al doilea și a celui de al treilea motiv*]

[omissis] [*primul motiv declarat fără obiect*]

TRIMITE Curții de Justiție a Uniunii Europene următoarele întrebări:

1) Articolul 12 alineatul (2) literele (a) și (d) din Directiva 2003/6/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 28 ianuarie 2003 privind utilizările abuzive ale informațiilor confidențiale și manipulările pieței, precum și articolul 23 alineatul (2) literele (g) și (h) din Regulamentul (UE) 596/2014 al Parlamentului și al Consiliului din 16 aprilie 2014 privind abuzul de piață, care a înlocuit directiva menționată începând de la data de 3 iulie 2016, interpretat în lumina considerentului (65) al acestui regulament, nu implică, ținând seama de caracterul secret al schimbului de informații și de caracterul general al publicului care poate fi pus în discuție, posibilitatea ca legiuitorul național să impună operatorilor de comunicații electronice o păstrare temporară, dar generalizată a datelor de conectare pentru a permite autorității administrative menționate la articolul 11 din directivă și la articolul 22 din regulament, atunci când împotriva anumitor persoane apar bănuieli rezonabile că sunt implicate în practici de utilizare abuzivă a informațiilor privilegiate sau de manipulare a pieței, să solicite din partea operatorului înregistrările existente ale datelor de transfer în cazul în care există bănuieli rezonabile că aceste înregistrări legate de obiectul investigației ar putea fi concludente pentru a face dovada realității încălcării, permițând în special **[OR 11]** restabilirea contactelor dintre persoanele în cauză înainte de apariția bănuielilor?

2) În cazul în care răspunsul Curții de Justiție ar fi de natură să determine Cour de cassation să considere că legislația franceză privind păstrarea datelor de conectare nu este conformă cu dreptul Uniunii, efectele acestei legislații ar putea fi menținute cu titlu provizoriu pentru a evita insecuritatea juridică și pentru a

permite ca datele colectate și păstrate anterior să fie utilizate în unul dintre scopurile urmărite de această legislație?

3) O instanță națională poate menține provizoriu efectele unei legislații care permite agenților unei autorități administrative independente însărcinate cu efectuarea investigațiilor în materie de abuz de piață să obțină, fără un control prealabil efectuat de o instanță sau de o altă autoritate administrativă independentă, comunicarea datelor de conectare?

[omissis] [*suspendarea judecării cauzei cu privire la al patrulea motiv*]

[omissis]

DOCUMENT DE LUCRU